

Politsei ja piirivalve seaduse muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

1.1.1. 21. veebruaril 1991 võttis Ülemnõukogu Presiidium vastu Seadluse Eesti Vabariigi politsei ametivande ja selle andmise korra kohta, millega kinnitati politsei ametivande tekst järgmises sõnastuses:

"Mina,....., astudes politseiteenistusse,

ees- ja perekonnanimi

annan vande jääda ustavaks rahvale ja Eesti Vabariigile. Täidan ausalt ja kohusetruult oma ametikohuseid õiguskorra kaitsel. Juhindun kõrvalekaldumatult Eesti Vabariigi seadustest. Hoian teenistusalast saladust.

Töotan politsei ülesannete täitmisel rakendada minule antud võimu õiglaselt ja erapooletult. Töotan teenida jõudu säästmata oma rahvast ja riiki. Töotan vajaduse korral anda oma elu rahva ning Eesti Vabariigi eest."

1.1.2. Täna kehtiv politsei ametivanne on sätestatud Politsei ja piirivalve seaduse § 40 lg 1 ja on sisustatud järgmiselt:

«Astudes politseiteenistusse, annan mina, (ees- ja perekonnanimi), vande olla ustav Eesti põhiseaduslikule korrale, juhinduda kõrvalekaldumatult seadustest ning rakendada minule antud võimu õiglaselt ja erapooletult ning täita ausalt ja kohusetundlikult teenistuskohustusi.»

1.1.3. Käesoleva seaduse muudatusega viiakse kehtivasse politseiametniku vandeteksti järgmised muudatused.

Kõigepealt täiendatakse ametivande teksti sõnaga „**rahvas**“ järgmistes tekstiosades:

...(ees- ja perekonnanimi) vande jääda ustavaks **rahvale** ja Eesti Vabariigi põhiseaduslikule korrale,...

Põhiseaduse paragrahvi 1 kohaselt on Eestis kõrgeima riigivõimu kandjaks rahvas. Eesti riigi suveräänsus on seega lõppastmes Eesti rahva suveräänsus. Rahva kuulutamine kõrgeima riigivõimu kandjaks on kooskõlas Põhiseaduse preambulis väljenduva ideega Eesti rahva enesemääramisõigusest kui Eesti riigivõimu algallikast.

Põhiseaduse § 56 kohaselt saab Põhiseaduse §-s 1 sätestatud norm, mille kohaselt kõrgeima riigivõimu kandja on rahvas, olla täidetud üksnes juhul, kui õiguskorda kuuluvad niisugused menetlus- ja pädevusnormid - sealhulgas Riigikogu pädevust ja tegevust reguleerivad normid,

mis võimaldavad Riigikogu valimisi ja rahvahääletusel osalemist sisukalt kirjeldada kõrgeima võimu teostamisena. Ka Riigikohtu üldkogu on väljendanud seisukohta, et „valimisõigused on peamisi õigusi, mille kasutamise kaudu saab rahvas ühiskonnaelu otsustes kaasa rääkida, sealhulgas osaleda riigivõimu teostamises.

Rahvas teostab kõrgeimat riigivõimu hääleõiguslike kodanike kaudu Riigikogu valimise või rahvahääletusega. Selleks, et rahva kui kõrgeima võimukandja tahe saaks valimiste kaudu realiseeruda, on vaja seda siseriiklikult politseiametnike poolt kaitsta ka läbi ametivande.

Viide üksnes põhiseadusliku korrale ei ole selleks piisav, sest rahvas, kõrgeima võimu kandjana on ikkagi põhiseadusliku korra alustala.

Nimetatud asjaolu ilmestab väga hästi 21. veebruaril 1991 Ülemnõukogu Presiidiumi poolt vastu võetud Seadluse Eesti Vabariigi politsei ametivande osas, kus sõna „rahvas“ oli ametivande tekstis kirjas.

Teiseks täiendatakse ametivande teksti sõnaga „Vabariigi“ järgmises tekstiosas:

... ja Eesti **Vabariigi** põhiseaduslikule korrale,...

Tegemist on väga olulise muudatusega, mis tuleneb Põhiseaduse § 1, mille kohaselt on Eesti iseseisev ja sõltumatu Vabariik. Võrdluseks võib tuua Riigikogu liikme ametivande, mis on sisustatud järgmiselt: ..“annan vande jääda ustavaks Eesti **Vabariigile** ja tema põhiseaduslikule korrale.“

Kolmandaks asendatakse ametivande teksti sõna „olla“, sõnaga „**jääda**“.

Nende sõnade tähendus ja mõte on erinev. Võrdluseks võib tuua jällegi Riigikogu liikme ametivande, mis on sisustatud järgmiselt: ..“annan vande **jääda** ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale.“

Neljandaks täiendatakse ametivande lõpuosa järgmise sõnastusega:

... „teenides jõudu säästmata oma rahvast ja riiki“.

Selle täiendusega, keda politseiametnikud teenivad, määratletakse prioriteet, milleks on eesti rahvas ja riik. Nimetatud asjaolu ilmestab väga hästi 21. veebruaril 1991 Ülemnõukogu Presiidiumi poolt vastu võetud Seadluse Eesti Vabariigi politsei ametivande osa, kus kavandatav muudatus oli ametivande tekstis kirjas.

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärgiks on viia ametivanne kooskõlla Eesti Vabariigi Põhiseadusega.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uusi termineid.

5. Seaduse mõju

Muudatusel on suur mõju politseiametnike tegevusel oma võimu rakendamisele ja teenistuskohustuste täitmisele.

6. Seaduse rakendamiseks vajalikud kulutused

Seaduse muudatusega ei kaasne kulusid.

7. Rakendusaktid

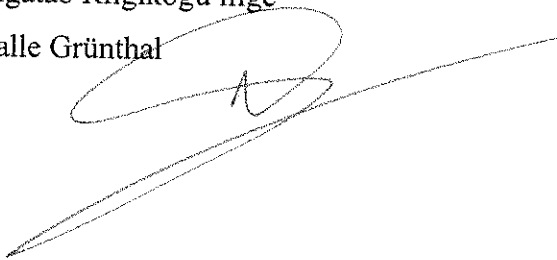
Seaduse jõustamiseks ei ole eraldi rakendusakte vaja.

8. Seaduse jõustumine

Eelnõu jõustub seaduse avaldamisest Riigi Teatajas.

Algatab Riigikogu liige

Kalle Grünthal

05.02.2024